

KIRKKOHALLITUKSEN YLEISKIRJE

Nro 30/2004
5.11.2004

HYVIEN JOHTAMIS- JA HALLINTOTAPOJEN SEKÄ SISÄISEN VALVONNAN
KEHITTÄMINEN SEURAKUNNASSA

Kirkkohallituksen täysistunto hyväksyi 26.10.2004 seurakunnille lähetettävän tietopaketin hyvien johtamis- ja hallintotapojen sekä sisäisen valvonnan kehittämistä. Tietopaketti liitteenä.

Sisäisen valvonnan tehtävänä on varmistaa kohtuullisella varmuudella, että seurakunnan toiminta ja hallinto hoidetaan asiallisesti, laadukkaasti ja lainmukaisesti. Tavoitteena on joustava, avoin ja tuloksellinen toiminta. Sisäinen valvonta on osa seurakunnan operatiivista johtamista. Se tarkoittaa mm. tehtävien, valtuuksien ja vastuiden jakamista, päätöksiä tekemistä raportointi- ja valvontatavoista, tietojen ja tietojärjestelmien suojaamista, omaisuuden turvaamista ja riskien hallintaa hyväksyttävällä tasolla.

Kirkkojärjestyksen mukaan tilintarkastajien on tarkastettava, onko seurakunnan sisäinen valvonta järjestetty asianmukaisesti. Havaitsemistaan epäkohdista tilintarkastajien on ilmoitettava viipymättä kirkkoneuvostolle. Taloussääntömallin mukaan seurakunnan hallinnon ja talouden valvonta järjestetään niin, että ulkoinen valvonta (tilintarkastus) ja sisäinen valvonta yhdessä muodostavat kattavan valvontajärjestelmän. Sisäinen valvonta on suunnittelun ja johtamisen apuväline.

Sisäisen valvonnan tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus siitä, että tehtävät hoidetaan niin kuin ne pitää hoitaa. Osatavoitteina ovat mm.

- varmistaa sujuva ja tarkoituksenmukainen toiminta sekä hyvin toimiva hallinto
- varmistaa seurakuntia koskevien lakien, säännösten ja ohjeiden noudattaminen
- edistää toimintojen säännönmukaisuutta, tuottavuutta, taloudellisuutta ja vaikuttavuutta sekä parantaa palveluiden laatua
- auttaa organisaatiota saavuttamaan toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet
- antaa toimintamalli, kun työntekijä vaihtuu, sijaisuuksia hoidettaessa ja ongelmatilanteissa
- antaa oikeaa ja tosiasioihin perustuvaa tietoa toiminnasta ja taloudesta määräaikaisissa raportoinneissa

- estää resurssien menetyksiä, jotka aiheutuvat asioiden huonosta hoidosta, virheistä, väärinkäytöksistä tai tuhlauksesta

Kirkkoneuvosto vastaa sisäisen valvonnan järjestämisestä ja siitä, että järjestelmä käytännössä toimii annettujen sääntöjen ja ohjeiden mukaan. Kirkkoherralla, talouspäälliköllä ja muilla johtavassa asemassa olevilla viranhaltijoilla on keskeinen asema seurakunnan toiminnan ja talouden valvonnassa. Omalta osaltaan valvontaa hoitavat myös koko henkilökunta, luottamushenkilöt ja seurakuntalaiset. Julkisuusperiaate ja muutoksenhakuoikeus lisäävät valvontaa pelkällä olemassaolollaan.

Tietopaketti perustuu kirkkolakiin ja -järjestykseen, kirkkoneuvoston ohjesääntömalliin, taloussääntömalliin, kirkkohallituksen aikaisemmin seurakunnille antamiin ohjeisiin, arkistosääntömalliin, hallintolakiin ja mm. Coso-malliin (Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission). Tietopaketti on valmisteltu keskustellen seurakuntien toiminnallisen ja talouspuolen edustajien kanssa, minkä tuloksena tietopaketin liitteenä on esimerkkejä diakoniatyön, rippikoulutyön, kastotoimituksen ja hankintojen toimintokuvauksesta. Kirkon intranetistä löytyy lisää tietoa mm. riskien hallinnasta ja sinne on tarkoitusta lisätä esimerkkejä erilaisten toimintoketjujen tarkastelusta. Esimerkkien tavoitteena on antaa vaihtoehtoisia ajatusmalleja toimintoketjujen läpikäymiseen; miten toimitaan ja miten tulisi toimia. Yhtä ainoaa oikeaa tapaa kuvata työkokonaisuuksia ei ole. Hyvä toimintatapa pohjautuu kunkin seurakunnan omaan toimintakulttuuriin lainmukaisuus, tehokkuus jne. huomioon ottaen.

Seurakunnan viranhaltijat ja luottamushenkilöt suunnittelevat yhdessä sisäisen valvonnan käytännöt omista lähtökohdistaan ja omista tarpeistaan lähtien. Laadittavan ohjeen tulee perustua omien kokonaistarpeiden arviointiin. Lähtökohtana seurakunnan oman ohjeen tekemiseen on liitteenä oleva tietopaketti hyvistä johtamis- ja hallintotavoista sekä sisäisestä valvonnasta. Tarkoituksena ei ole luoda pikkutarkkaa kontrollia, vaan valvoa kokonaisia työketjuja yksittäisten tehtävien sijaan, valvoa vain todella merkittäviä ja riskialttiita toimintoja ja esim. siirtymällä yksityiskohtaisesta määrärahasurannasta kustannusten seurantaan. Ohjeistaminen lähtee sääntöjen ja toimintaohjeiden sekä niiden valvontamallien tarkistamisesta. Hyvän hallinnon eettisistä käyttäytymistavoista löytyy toimintamalleja sisäisen valvonnan ohjeille.

Yleiskirjeen liitteenä on yksi ohjekirjanen. Kirkkohallituksen julkaisu- ja AV-myyntistä on saatavissa lisäkappaleita esim. luottamushenkilöille ja esimiehille jaettavaksi omakustannushintaan 3 euroa/kappale. Julkaisumyynnin puhelinnumero on 09-1802 315 ja 09-1802 229. Mahdolliset tilaukset voi tehdä myös sähköpostitse osoitteesta julkaisumyynti@evl.fi. Ohjekirjanen ilman taittoa ja kuvitusta on kopioitavissa kirkon intranetistä osoitteesta www.kirkko.evl.fi, polku Seurakuntatalous - Ajankohtaisia asioita.

Kirkkopalvelut järjestää koulutuspäiviä hyvien johtamis- ja hallintotapojen sekä sisäisen valvonnan kehittämisestä seuraavasti:

- Turussa 23.11.2004
- Mikkelissä 24.11.2004
- Kuopiossa 26.11.2004
- Oulussa 30.11.2004

- Helsingissä 7.12.2004
- Jyväskylässä 13.12.2004
- Nokiolla 14.12.2004

Koulutuspäivien ohjelma:

- Mitä sisäinen valvonta on?
- Sisäisen valvonnan kulmakivet seurakunnassa
- Sisäisen valvonnan kohteet ja toteutus
- Miten seurakunnat tekevät oman ohjeen sisäisen valvonnan hoitamiseksi
- Esimerkkejä toiminnan palvelupolkujen kuvauksesta ja kehittämisestä

Kirkkoherrojen, talouspäälliköiden ja muiden esimiesasemassa olevien viranhaltijoiden sekä luottamushenkilöiden toivotaan osallistuvan em. koulutuspäiville. Kirkkopalvelut on lähettänyt postitse tietoa kurssipäivistä seurakunnille ja tietoa on saatavissa myös osoitteesta www.kirkkopalvelut.fi.

KIRKKOHALLITUS

Risto Junttila

Maija-Liisa Hietakangas